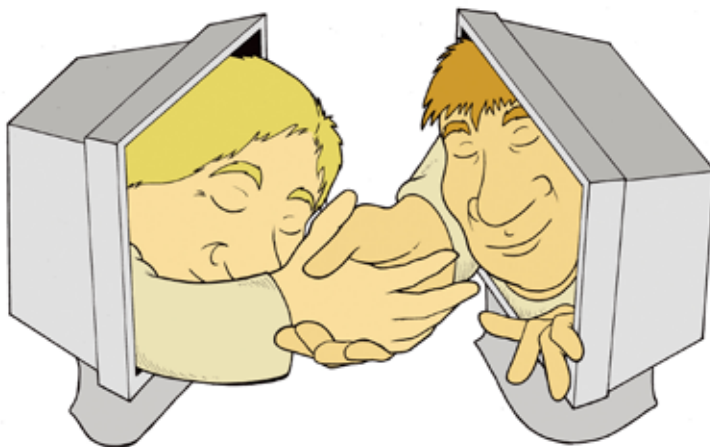

PETRI ILMONEN

Nettietiketti

Internetin käyttäytymissäännöt selkokielellä

© Oppimateriaalikeskus Opike, KVL ry ja käsikirjoittaja

Käsikirjoittaja: Petri Ilmonen

Selkokielen tarkastus: Pauliina Kyllönen

Toimitus: Petri Ilmoen

Kuvitus: Mikko Silventoinen

Ulkoasu: Pirkko Rajamäki & Petri Ilmonen

Taitto: Pirkko Rajamäki

Tikaksen johtoryhmän jäsenet ovat osallistuneet

Nettietiketin työstämiseen:

- Sirpa Ahde, Veromäen koulu
- Hanna Fontell, Eestimetsän koulu
- Pasi Holmström, Invalidiliitto ry
- Petri Ilmonen, Oppimateriaalikeskus Opike
- Paula Kuhanen, Oppimateriaalikeskus Opike
- Pauliina Kyllönen, Selkokeskus
- Hannu Lampi, Lehtimäen opisto
- Anu Pärssinen, Oppimateriaalikeskus Opike
- Jouni Oikarinen, Martin erityiskoulu
- Tanja Räsänen, Papunet
- Raija Siirilä, Keskuspuiston erityisammattiopisto

Nettietiketti

Nettietiketti tarkoittaa internetin käyttäytymissääntöjä. Tikas Nettietiketissä on 12 eri asiaa. Kun noudatat Nettietikettiä, internetin käyttäminen on hiukan turvallisempaan.

1

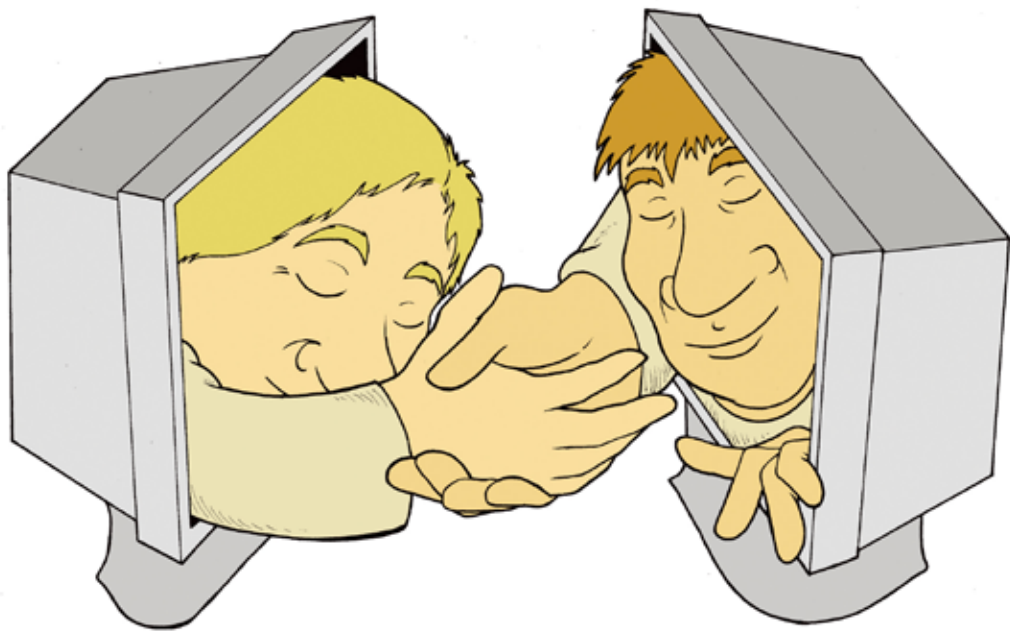
Ole rehellinen

Jokainen vastaa
omista teoistaan internetissä.
Mieti aina, mitä teet tai sanot.
Toimi rehellisesti.

2

Kunnioita toisia käyttäjiä

Mieti, mitä kirjoitat internetiin.
Älä loukkaa toisia käyttäjiä.
Ole kohtelias.

3

Salasanan käyttö

Keksi sellainen salasana,
jota muut eivät arvaa helposti.
Hyvässä salasanassa on kirjaimia
ja numeroita.

Säilytä salasanasi turvallisesti.
Älä anna sitä ulkopuolisille.
Jos salasanasi paljastuu,
joku toinen voi käyttää
esimerkiksi sähköpostiasi
ja esiintyä sinuna!

4

Henkilötietojen käyttö

Mieti aina tarkkaan,
kenelle kerrot
omat henkilötietosi.
Älä kerro
esimerkiksi keskustelupalstalla
koko nimeäsi, osoitettasi
tai puhelinnumeroasi.
Joku voi käyttää niitä väärin.

Internetissä on myös
turvallisia verkkokauppoja
ja erilaisia verkkopalveluita.
Jotta voit tehdä esimerkiksi ostoksia,
sinun pitää antaa oikeat henkilötietosi
eli rekisteröityä palveluun.

5

Älä luota vieraisiin

Mieti, kenen kanssa keskustele internetissä.
Internetissä on helppoa valehdella
esimerkiksi ikä tai sukupuoli.
Jopa valokuva voi olla väärä.

Mieti aina, mitä tietoja kerrot itsestäsi internetissä.
Valitettavasti internetissä on
myös huijareita ja rikollisia.

Jos haluat tavata uuden nettiystäväsi:

- Ota ensimmäiseen tapaamiseen mukaan joku luotettava henkilö.
- Tapaa aina päivällä julkisella paikalla, jossa on muitakin ihmisiä.

6

**Kaikki mitä näet tai luet,
ei ole aina totta**

Arvioi aina, onko internetsivu luotettava.
Mieti, näyttääkö internetsivu aidolta
vai onko tieto valetta.

Ole varovainen internetmainosten kanssa.
Niissä voidaan luvata,
että olet voittanut rahaa tai tavaraa.
Nämä mainokset ovat huijausta.

7

Älä varasta

Kun kopioit tietoa internetistä,
kerro aina, mistä löysit tiedon.
Älä julkaise toisen tekstiä
tai kuvia ilman lupaa.
Lataa musiikkia vain laillisilta sivuilta.
Kunnioita tekijänoikeuksia.

8

Älä levitä

Älä levitä tai jaa väärää tietoa internetissä.
Älä myöskään levitä
muiden tekemää materiaalia ilman lupaa.
Jos olet ostanut kirjan, pelin tai musiikkia,
et saa levittää siitä kopioita internetissä.
Noudata tekijänoikeuksia.

9

Ostosten tekeminen

Tee ostoksia
vain luotettavissa
ja tutuissa verkkokaupoissa.
Tulosta tai tallenna
aina tilauksesi.

Kun ostat luottokortilla,
tarkista, että osoiterivillä on lukon kuva
tai https-merkintä.
Älä anna luottokorttitietojasi tuntemattomille.
Niitä voidaan käyttää väärin.

10

Käytä sähköpostia oikein

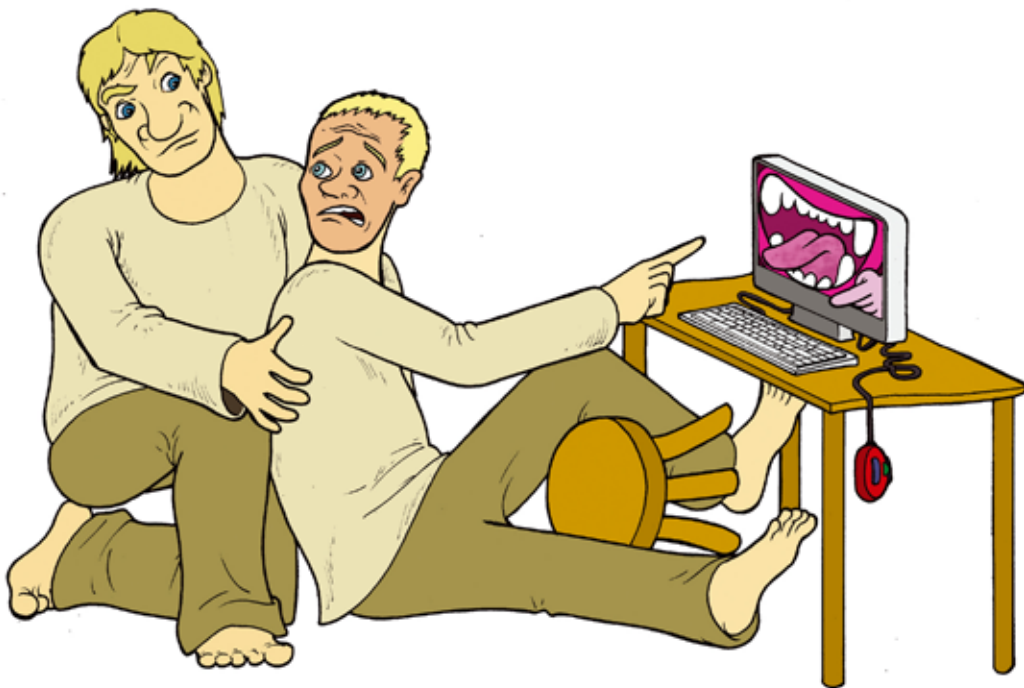
Kirjoita sähköpostiin vain sellaisia asioita,
joita voisit sanoa myös kasvokkain.
Jos saat ketjukirjeitä tai muuta roskapostia,
älä lähetä niitä eteenpäin.

Älä avaa sähköpostia, jonka on lähettänyt
joku tuntematon henkilö.
Mieti aina ennen kuin avaat liitetiedoston,
onko sen avaaminen turvallista.

11

Kerro aikuiselle

Jos näet hämmentävää tietoa
tai sinua kiusataan internetissä,
puhu asiasta.
Älä jää yksin miettimään asiaa.

12

Väärinkäytöksistä rangaistaan

Uhkaaminen, varastaminen, huijaaminen ja toisten kiusaaminen ovat rangaistavia tekoja myös internetissä.

Tikas Nettietiketissä kerrotaan,
miten internetissä pitää käyttäytyä.
Kirjasessa on 12 erilaista käyttäytymissääntöä.
Jos kaikki noudattavat Nettietikettiä,
on internetin ja sähköpostin käyttö hieman
turvallisempaa ja kivempaa.

Tikas on erityisryhmille suunniteltu
tieto- ja viestintätekniikkataitojen koulutusmalli.
Kaikki Tikaksen oppimateriaalit
on kirjoitettu selkokielellä.

www.tikas.fi

Selkokeskus

